

TÁMOP 5.4.1. „Szociális és gyermekvédelmi szabályozó rendszer kidolgozása” pillér

Hazagondozás

Készült a TÁMOP 5.4.1.-08/1-2009-0002 projekt azonosító számú
A szociális szolgáltatások modernizációja, központi és stratégiai tervezési
kapacitások megerősítése, szociálpolitikai döntések megalapozása –
Szabályozási pillér (I.) projekt keretében.

Budapest, 2011. szeptember

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség
www.ujsechenyiterv.gov.hu
06 40 638 638

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

Tartalomjegyzék

1.	Cél, funkció	3
2.	Célcsoport, megvalósulási kritériumok	3
3.	Alapelvek	4
3.1.	Önrendelkezés.....	4
3.2.	Részvétel	4
3.3.	Érdekérvényesítési esélyek növelése	4
3.4.	Eredményesség	4
3.5.	A legkisebb beavatkozás elve	4
4.	A szolgáltatás leírása	4
5.	Protokoll.....	5
5.1.	Szereplők:	5
5.2.	A szolgáltatás részletes leírása	5
5.2.1.	A hazagondozás folyamata	5
5.2.1.1.	A hazakerülést megelőző döntés folyamata (gyámhivatal)	7
5.2.1.2.	Feladatok átmeneti nevelésbe vétel megszüntetése esetén	9
5.2.1.3	A hazagondozás tervezésének szempontjai.....	9
5.2.2.	A kapcsolattartás	11
5.2.3	Családgondozás	13
5.2.4	Utógondozás	14
5.2.5	Otthonteremtési támogatás	16
5.2.6	A szakemberek együttműködése, javasolt szolgáltatások	17
5.3.	Személyi feltételek.....	18
5.4.	Kompetenciák.....	18
5.5.	Tárgyi feltételek.....	19
6.	Indikátorok.....	20
7.	Ellenőrző lista a protokollok megvalósításához	21
8.	Mellékletek	22
8.1.	Szakirodalom	22
8.2.	Jogszabályok.....	22
9.	Fogalommagyarázatok	22
10.	Jogszabály-változtatási javaslatok	23

Hazagondozás

1. Cél, funkció

A hazagondozás alatt egy tervezett folyamatot értünk, amelynek során a gyermekjóléti szolgálat, a gondozási helyek, valamint a szakszolgálat munkatársai más érintett szakemberekkel együttműködve segítik a gyermek visszajutását a vérszerinti családjába.

A gyermek érdekében végzett olyan segítő tevékenység, amelynek során az alapellátás családgondozással, a szakellátás otthont nyújtó ellátással, szakszolgáltatással – a gyerek legjobb érdekei szerint –, tervezett folyamatban alkalmassá teszi a gyereket és a családot a gyermek visszafogadására. Egyben ide tartozik az is, hogy a gyermekjóléti szolgáltatás a gyermeket a családba történő visszatérése után a beilleszkedésben utógondozással segíti.

Ha a gyermek legjobb érdeke rövid vagy hosszútávon a visszakerülés, akkor a szakemberek együttműködésének a hazagondozást kell szolgálnia.

A hazagondozás részét képezi az is, amikor a gyermek nagykorúságának eléréséig a gyermekvédelmi szakellátásban nevelkedik, s ekkor térhet csak vissza családjába vagy kezdhet önálló életet, amiben a szakellátás utógondozással segíti, aminek külön része az otthonteremtési támogatás felhasználása.

2. Célcsoport, megvalósulási kritériumok

A hazagondozás célcsoportját a szakellátásban nevelkedő gyermekek jelentik, akik átmeneti neveltként családot helyettesítő ellátásban élnek. Ezeknek a gyermekeknek az esetében a nevelésbe vételt követően azonnal el kell kezdődnie a hazagondozás feladata megvalósulásának, mivel általában ez a gyermek legjobb érdeke. Kivételt jelentenek azok a súlyosan veszélyeztető környezetként működő családok, amelyek esetében nincsen lehetőség a hazagondozás sikerességére.

A hazagondozás akkor valósul meg, ha a gyermek visszatér saját családjába, és ott nevelkedik tovább úgy, hogy a korábbi veszélyeztető tényezők már nem állnak fenn. Ugyanígy megvalósul a hazagondozás azon fiatal felnőttek esetében, akik nagykorúságuk elérése után lépnek ki a gyermekvédelmi szakellátás rendszeréből, s térnek vissza családjukba vagy alakítanak ki önálló életvitelt. A szakemberek szempontjából a hazagondozás megvalósulásához hozzátartozik az is, ha a feladatokat szoros és állandó együttműködésben, a gyermek legjobb érdekét figyelembe véve a jogszabályok és a szakmai szabályok betartásával látják el.

3. Alapelvek

3.1.Önrendelkezés

A hazagondozás folyamata soha nem lehet ellentétes a gyermek legjobb érdekével, ezért mindig meg kell hallgatni a véleményét, ahogy a fiatal felnőtt véleményét is tiszteletben kell tartania a szakembernek – ezzel tesz eleget az önrendelkezés elvének.

3.2.Részvétel

Akkor tehet eleget ennek az alapelvnek a hazagondozás folyamata, ha a gyermek, a fiatal felnőtt aktívan vesz részt a hazagondozás folyamatának tervezésében, a családjával fenntartott kapcsolat erősítésében, ha mindenkor meghallgatjuk, és figyelembe vesszük a véleményét ezzel kapcsolatban.

3.3.Érdekérvényesítési esélyek növelése

Amennyiben a gyermeket, a fiatal felnőttet bevonjuk a hazagondozás tervezésébe, figyelembe vesszük a véleményét, akkor ezzel növeljük az érdekérvényesítési esélyeit.

3.4.Eredményesség

Amennyiben a hazagondozás sikeres, tehát a gyermek, a fiatal felnőtt visszatér saját családjába vagy a fiatal felnőtt önálló életet alakít ki, akkor a szolgáltatás megfelel az eredményesség alapelvének

3.5. A legkisebb beavatkozás elve

A gyermekvédelem minden szintjén, úgy az alap-, mint a szakellátásban (a gyermek legjobb érdekének való megfelelés mellett) mindenkor úgy kell tanácsot adni, segítséget nyújtani, ellátást biztosítani, hogy az csak a lehető legkisebb mértékben tegyen bármit a felhasználók **helyett**, illetve **ellenében**. Mind a gyermek, mind szülei számára a maximális véleményalkotási, döntési lehetőséget kell biztosítani.

4. A szolgáltatás leírása

A hazagondozás az a folyamat, amelynek során a gyermekjóléti alap- és a gyermekvédelmi szakellátás szakemberei feladatokat látnak el annak érdekében, hogy az átmeneti nevelésbe vett gyermek minél rövidebb időn belül visszatérhessen saját családjába, amennyiben ez a gyermek legjobb érdek. (ellenkező esetben nem lehet szó hazagondozásról, de a folyamat lépéseit képező feladatokat a szakembereknek akkor is el kell látniuk, pl. kapcsolattartás támogatása, kivétel, ha a gyámhivatal felfüggeszti, vagy megszünteti azt). Ehhez a folyamathoz tartozik a gyermekek támogatása a családjukba történő visszailleszkedés során. Ide tartozik az is, ha a

hazagondozás folyamata csak a gyermek nagykorúvá válása után teljeseedik ki, ezért a fiatal felnőttek utógondozása is a folyamat része, amelynek során támogatást kapnak a családjukba történő visszailleszkedésre, vagy az önálló életvitel kialakítására és az otthonteremtési támogatás felhasználására.

5. Protokoll

5.1. Szereplők:

Gyermek, vérszerinti család, gyermekjóléti szolgálat, gyermekvédelmi szakszolgálat /gyámi tanácsadó, nevelőszülői tanácsadó, hivatásos gyám/, gyámhivatal, gondozási helyek/gyermekotthon (befogadó, különleges, speciális), nevelőszülő (civil, szakszolgálat által fenntartott), egyéb szakemberek (iskola, egészségügy, stb.).

5.2. A szolgáltatás részletes leírása

A protokoll, a hazagondozás szempontjából fontos teendőket tárgyal: a nevelésbe vételt követően, a hazakerülést megelőző döntés folyamatát (gyámhivatal), az átmeneti nevelésbe vétel megszüntetése esetén történő feladatok végzését, a hazagondozás tervezésének szempontjait, a hazagondozást segítő tényezők, a kapcsolattartás, a családgondozás feladati és személyi feltételeit valamint a szakemberek együttműködését.

5.2.1. A hazagondozás folyamata

A hazagondozás szempontjából fontos teendők a nevelésbe vételt követően:

Gyámhivatal

- folyamatosan figyelemmel kíséri a gyermek ügyeit, a gyermek és szülője kapcsolatát, a szülő együttműködését a nevelőszülővel, gyermekotthonnal, és azt, hogy a szülő magatartásában, életvitelében, körülményeiben történt-e változás;
/félévente a GYSZ-8, TESZ-4, gyámi tájékoztató, szakszolgálat tájékoztatója alapján/
- felülvizsgálatot tart kérésre bármikor, hivatalból évente, három év alatti gyermekek ügyében félévente, a felülvizsgálaton dönt a nevelésbe vétel fenntartásáról, a gyermek gondozási helyének esetleges megváltoztatásáról, a gyermek egyéni elhelyezési tervének fenntartásáról vagy módosításáról, a gyermek és szülei kapcsolattartásának fenntartásáról vagy módosításáról, a gyermek gyámjának korlátozásáról vagy felmentéséről;
/félévente a GYSZ-8, TESZ-4, gyámi tájékoztató, szakszolgálat tájékoztatója alapján/
- irányítja és felügyeli a gyám tevékenységét, a gyámot intézkedés megtételére utasíthatja;

- dönt a hozzátartozó és a gyám közötti vita esetén.

Gyermekjóléti szolgálat (feladatát a gyámhivatal által elfogadott egyéni elhelyezési terv alapján teljesíti)

- 2 hónapon belül felkeresi a gyermeket, a szakellátásban dolgozó szakemberektől tájékozik a beilleszkedéséről;
- a gyermek visszahelyezését elősegítő szülői családgondozást végez (ügyintézés, a szülői kompetencia erősítése, a körülmények rendezése);
- folyamatosan kapcsolatot tart a szakszolgálat és a gondozási hely családgondozójával;
- javaslatot tesz a kapcsolattartás formájára, módosítására;
- javaslatot tesz a felülvizsgálatra (szülő-gyermek kapcsolat alakulása, szülő életkörülményeinek alakulása);
- gondozási tervet készít, és helyzetértékelést végez félévente.

/GYSZ-7 és GYSZ-8-as adatlapokat, feljegyzéseit a családgondozásról/

Gondozási hely

- a tervben foglaltak szerint otthont nyújtó ellátást biztosít;
- szükség szerint vagy rendkívüli esetben félévente tájékoztatja a gyámhivatalt a kapcsolattartásról, a szülő együttműködéséről, a gyermek tanulmányairól, gondozásáról;
- kapcsolatot tart a gyermek esetgazda családgondozójával (lakóhely szerint illetékes gyermekjóléti szolgálat), s a vérszerinti szülőkkel foglalkozó családgondozóval (a kettő lehet ugyanaz).

/GH-1, GH-3 adatlapok/

Szükségesnek tartjuk a pedagógiai naplót, a gyerekek életének, fejlődésének, kapcsolattartásának lényeges eseményeit rögzítő feljegyzéseket. Jogszabály által történő előírás hiányában helyi szabályozás alapján.

Gyám

- a gyám köteles a gyámhivatal felhívására a gyermek helyzetéről soron kívül, annak hiányában félévente felvilágosítást adni;
- számadási kötelezettség terheli;
- javaslatot tesz a kapcsolattartás megváltoztatásához;
- javaslatot tesz a felülvizsgálathoz.

/GH-1, GH-3 adatlapok/

Szakszolgálat

- megkeresésre, rendkívüli esetben, illetve félévente írásban tájékoztatja a gyámhivatalt, a gyermekjóléti szolgálatot a gyám tevékenységéről (gyámi gondozói tanácsadó), a gyermek és szülő kapcsolat alakulásáról, a szülő együttműködéséről a gondozó intézménnyel vagy személlyel, a gyermek beilleszkedéséről, tanulmányairól, gondozásáról, fejlődéséről;

/TESZ-3 adatlap/

- a nevelésbe vétel körülményeinek megváltozásakor és felülvizsgálatkor javaslatot tesz a nevelésbe vétel megszüntetésére, az elhelyezési terv fenntartására vagy módosítására;
- folyamatosan figyelemmel kíséri a nevelőszülőnél elhelyezett gyermek kapcsolattartásának alakulását, a szülő együttműködését a nevelőszülővel, megkeresésre, illetve félévente tájékoztatja a gyámhivatalt, gyermekjóléti szolgálatot (nevelőszülői tanácsadó).
/TESZ-3, TESZ-4 adatlapok/

5.2.1.1. A hazakerülést megelőző döntés folyamata (gyámhivatal)

Átmeneti nevelés megszüntetése

- A gyámhivatal eljárást indít a szülő kérelmére vagy hivatalból, ha az átmeneti nevelés indokai már nem állnak fenn. A nevelésbe vétel szükségességét a szülő kérelmére bármikor, hivatalból a gyámhivatal évente, 3 éven aluli gyermek esetében félévente felülvizsgálja, dönt az egyéni elhelyezési terv, illetve a gondozási hely fenntartásáról vagy módosításáról.
- A gyámhivatal a nevelésbe vett gyermek szülőjének meghallgatása után javaslatot kér a szakszolgálattól és a gondozási helytől (gyám, hivatásos gyám, nevelőszülő vagy intézmény), a vér szerinti családot gondozó gyermekjóléti szolgálatról, valamint a területi gyermekvédelmi szakszolgálatról.

Egyértelmű jogi szabályozás hiányában abban az esetben, ha az átmeneti nevelésbe vétel megszüntetéséről nem az évenkénti /félévenkénti/ felülvizsgálat során dönt a gyámhivatal, hanem kérelemre más időpontban, ugyanazt az eljárást szükséges lefolytatnia, mint a felülvizsgálat során. Ugyanazokat a kérdéseket kell tisztáznia: szükséges-e fenntartani az átmeneti nevelést, annak okai fennállnak-e, vagy sem.

- A gyámhivatal szükség esetén szakvéleményt kér a megyei, fővárosi gyermekvédelmi szakértői bizottságtól. A bizottság csak a gyermekről készíthet szakvéleményt. A szülő vagy családbafogadó személy nevelési alkalmasságának megítélésére a gyámhivatal egyéb szakember véleményét kérheti be.
- A felülvizsgálat során tárgyalást tart, melyre meghívhatja a szülőt, gyermeket, gyámot, gondozót, a gyermekjóléti szolgálat, szakszolgálat, szakértői bizottság képviselőjét.
- A javaslatok, szakvélemény alapján dönt a gyermek gondozási helyének, egyéni elhelyezési tervének megváltoztatásáról, illetve fenntartásáról vagy módosításáról. A felülvizsgálat eredményeként megszünteti a gyermek átmeneti nevelését, ha annak okai már nem állnak fenn
- *Az alábbi adatlapokból dolgozik: GYSZ-8, TESZ-3, TESZ-4, GH-3.*

Átmeneti nevelés megszüntetése családbafogadással

Ha a szűkebb családba nem megoldható a gyerek visszahelyezése, alternatíva lehet a családbafogadás és a harmadik személynél történő elhelyezés.

- Az eljárás a szülői felügyeletet gyakorló mindkét szülő, vagy a szülői felügyeletet egyedül gyakorló szülő (a különélő másik szülő meghallgatásával), átmeneti nevelésbe vett gyermek esetében a nevelésbe vétel előtt szülői felügyeletet gyakorló szülő kérésére indul. A kérelem benyújtásakor a gyámhivatal tájékoztatja a szülőt jognyilatkozatának következményeiről. Ha a gyámhivatal hozzájárulását adja, akkor a gyermeket a szükséges ideig a szülő által megnevezett család átmenetileg befogadja, gondozza, neveli.
- A hozzájárulás előtt meghallgatja a szülőt, a gyermek gyámját, a korlátozottan cselekvőképes, illetve az ítélőképessége birtokában lévő cselekvőképtelen gyermeket, a családba fogadó személyt. A hozzájárulás alapvető feltétele, hogy a családbafogadás a gyermek érdekében álljon.
- Megvizsgálja a családbafogadás okát, a családba fogadó személyek alkalmasságát, azt, hogy viselhetnek-e gyámságot, környezettanulmányt készít.
- A családba fogadó szülőt gyámul kirendeli, a családbafogadást évente felülvizsgálja.
- A családbafogadással egyidejűleg megszünteti a gyermek átmeneti nevelését.
- A családbafogadás ideje alatt a szülő felügyeleti joga szünetel, de az intézkedés a tartási kötelezettséget nem érinti, valamint a szülőt megilleti a kapcsolattartás és a gyermek sorsát érintő lényeges kérdésekben való együttdöntés joga.
- A családbafogadás megszűnik, ha az alapjául szolgáló ok már nem áll fenn, ha a szülő vagy családba fogadó személy kéri a megszüntetést.

Tartós nevelés megszüntetése

- A gyám (hivatásos gyám), nevelőszülő vagy intézmény, valamint a területi gyermekvédelmi szakszolgálat tájékoztatása, javaslata alapján évente, 3 éven aluli gyermek esetében félévente felülvizsgálja a mihamarabbi örökbefogadás vagy tartós családot pótló környezetbe kerülés érdekében.
- Megszűnik a tartós nevelésbe vétel, ha a bíróság a szülői felügyeleti jogot visszaállította, ha a bíróság gyermekelhelyezési döntését követően a gyermek más személy gyámsága alá került, ha a gyermeket örökbe fogadták, valamint nagykorúvá válással.
- Kivételesen indokolt esetben a gyámhivatal azt a szülőt is feljogosíthatja a tartós nevelt gyermekével való kapcsolattartásra a gyermek érdekében, akinek szülői felügyeleti jogát a bíróság megszüntette, vagy megszűnt, de a gyermek örökbe fogadására nem került sor.
- Megszünteti a tartós nevelésbe vételt a gyámhivatal annak a gyermeknek, akinek szülői felügyeleti joga azért szűnt meg, mert

örökbefogadásához a szülője úgy adott hozzájáruló nyilatkozatot, hogy az örökbefogadó személyét és személyi adatait nem ismerte. A tartós nevelésbe vétel megszüntetésének feltétele ebben az esetben, hogy a gyermek örökbefogadására nem került sor és a gyámhivatal a vele való kapcsolattartásra a szülőjét kivételesen feljogosította.

- Egyéb esetben a tartós nevelés megszüntetésének feltétele, hogy a bíróság a jövőre nézve visszaállítsa a szülői felügyeletet. A szülői felügyelet visszaállítása iránti perindításra a szülőkön kívül a gyermek, a gyámhivatal és az ügyész is jogosult.
- Megszűnik, ha a bíróság gyermek elhelyezési döntését követően a gyermek más személy gyámsága alá került, ha a gyermeket örökbe fogadták, valamint nagykorúvá válással.
- Ha hozzátartozó, például nagykorúvá váló testvér kéri a megszüntetést, akkor harmadik személyhez történő elhelyezésre, családbafogadásra van lehetőség.

5.2.1.2. Feladatok átmeneti nevelésbe vétel megszüntetése esetén

Gyámhivatal

- Az átmeneti nevelés megszüntetése esetén felhívja a szülőt gyermeke gondozására, megállapítja szülői felügyeleti joga feléledését.
- Felmenti a gyermek gyámját, szükség esetén felhívja végszámadás benyújtására.
- Elrendeli a gyermek – saját kérelmére a fiatal felnőtt – utógondozását legalább egy év időtartamra, részére utógondozót rendel ki, aki a szolgáltatás eredményéről félévente tájékoztatja a gyámhivatalt.

Gyám

- Felügyeli a gyerek személyes tárgyainak, gyógyszereinek, fényképeinek előkészítését, átadását.
- Felkészíti a gyerek környezetét a távozásra.
- Végszámadást nyújt be a gyámhivatalnak.

5.2.1.3 A hazagondozás tervezésének szempontjai

A gyermek intézménybe utalásával különválnak a gyermek és a szülő támogató rendszere. A hazagondozás lehetőségeiről a gyermek szakellátásba való bekerülésének időpontjában kell közös képet alkotnia a szakembereknek. Ha cél a hazagondozás, akkor ennek a célnak megfelelően kell tervezni a tevékenység feladatait.

A hatékony gondozás elengedhetetlen feltétele az együttműködés, melynek három szintjéről beszélhetünk:

- a gyermek, a család és a szolgáltatást nyújtók;
- a szolgáltatást nyújtók és más intézmények szakemberei;

- intézményen belül a munkatársak között.

A gyerek gondozását, nevelését, ellátását végző személyek kötelesek együttműködni egymással a hazagondozás érdekében, valamint mindazokkal az intézményekkel, amelyek a gondozott gyermekkel foglalkoznak.

Fel kell ismerni, hogy egy szakember nem képes egyedül minden feladatot megoldani, mert minden esetben olyan komplex problémával áll szemben a segítő, amely különböző szakmai ismereteket igényel. Az intézményeknek – ismerve egymás tevékenységét – nem egymás mellett, hanem egymás munkáját kiegészítve és támogatva kell működni.

A szakemberek együttműködése kapcsán fontos meghatározni a konkrét feladatokat és kompetenciahatárokat.

A hazagondozást segítő tényezők

- A szakemberek empátikus, előítéletektől mentes viszonyulása a gondozott gyermekhez és annak szüleihez.
- A szakember nyugodt hangnemet érthető, a szülő számára világos kifejezőmódot használ, és minden körülményben kifejezi együttműködési szándékát.
- A családi kapcsolatrendszer helyreállítása a cél, melyhez szükség van a szülők közreműködésére. A beutalást követően mihamarabb fel kell venni a kapcsolatot a szülőkkel, nem szabad, hogy kimaradjanak a gyermek gondozási-nevelési feladataiból.
- A beutaláshoz vezető okok pontosítása. A szülő számára fontos, hogy világosan lássa, min kell változtatni ahhoz, hogy a gyermek hazakerüljön.
- Az intézmény működésének, szakmai programjának, házirendjének, a gyermekre vonatkozó elvek, célok megismertetése a szülőkkel. A szülővel egyéni helyzetüket mérlegelő „megállapodás” megkötése, hogy érezzék, fontos résztvevői a nevelés folyamatának.
- A szakemberek segítik a családokat összefűző kötelékek erősítését, az összetartozást, a kapcsolattartást.
- A gyermek korának, fejlettségi szintjének megfelelő, de őszinte tájékoztatás a család helyzetéről, életkörülményeik alakulásáról.
- A testvéri kapcsolatok támogatása alapvető fontosságú a hatékony hazagondozásban, ezért fontos a testvérek együttes elhelyezése.
- A kapcsolattartások során olyan programok, tevékenységek, foglalkozások kialakítása a cél, ahol a szülő fejlesztheti, pótolhatja szülői készségeit, ismereteit, gyermeknevelési technikákat sajátít el.
- A szülő szerepvállalásra ösztönzése a gyermek terápiás támogatásában.

5.2.2. A kapcsolattartás

A kapcsolattartás rendszeressége hat a gyermek személyiségfejlődésére, befolyásolja a gyermek-szülő kapcsolatot, ezáltal pedig a hazagondozás esélyét, sikerességét jelentősen meghatározza.

A gyámhivatal dönt az átmeneti vagy tartós nevelésbe vett gyermek kapcsolattartásáról a kapcsolattartásra jogosult szülővel, nagyszülővel, nagykorú testvérrel, továbbá, ha a szülő, nagyszülő nem él, a kapcsolattartásban akadályozva van, vagy azt önhibájából nem gyakorolja a gyermek szülőjének testvérével, szülőjének házastársa kérelmére.

A kapcsolattartás szabályozását, újraszabályozását a korlátozottan cselekvőképes gyermek önállóan is kérheti.

A gyermekvédelmi gondoskodás alatt álló gyermek gyámja biztosíthatja, hogy a gyermek a kapcsolattartásra jogosult személyeken kívül másokkal is ápolhassa személyes kapcsolatait. A gyám és a gyermek között vita esetén a gyámhivatal dönt a kapcsolattartásról.

A kapcsolattartás formái:

- *Folyamatos* (a gyermek meglátogatása szokásos tartózkodási helyén, rendszeres, meghatározott időtartamra történő elvitele a visszaadás kötelezettségével – eltávozás –, illetve levelezés, telefonkapcsolat, ajándékozás, csomagküldés)

A gyámhivatali határozatokban foglaltaknak megfelelően, az ellátást nyújtó elősegíti a gondozott gyermek hozzátartozójával történő folyamatos kapcsolattartást.

- *Időszakos kapcsolattartás* (a tanítási szünetek és a többnapos ünnepek időszakában való együttlét, szabadság)

A kapcsolattartás engedélyezését a gyámhivatal határozata alapozza meg. Az engedély tartalmazza a folyamatos és időszakos kapcsolattartás gyakoriságát, időtartamát, a gyermek át- és visszaadásának helyét, idejét, módját, a kapcsolattartás elmaradására vonatkozó értesítési kötelezettséget, stb.

A bentlakásos gyermekintézmény házirendje, illetve a nevelőszülői hálózat működtetőjével történt előzetes egyeztetés arra nézve igazít el, hogy a gyermek mikor látogatható meg a gondozási helyén, illetve a gyámhivatal által engedélyezett folyamatos és időszakos kapcsolattartás esetén mikor vihető el, illetve mikorra kell visszavinni gondozási helyére.

A gyámhivatal a kapcsolattartási jogot a gyermek érdekében korlátozza, szüneteltetését rendeli el, vagy megvonja, ha a jogosított nem a szabályozásnak megfelelően él a kapcsolattartási jogával, vagy azzal a gyermek vagy a gyermeket nevelő személy sérelmére visszaél, súlyosan visszaél és ezzel a gyermek fejlődését súlyosan veszélyezteti.

A gyámhivatal elrendelheti, hogy a nevelési felügyelet alatt álló gyermek meghatározott ideig csak korlátozott módon gyakorolja hozzátartozóival a kapcsolattartást.

Feladatok:

- A hozzátartozót tájékoztatni kell, hogy megadott időben jelentkezhet a gyermekért és előre meghatározott időben kell visszavinni őt a gondozási helyére. Indokolt esetben az ellátást nyújtó gondoskodik a gyermek el- és visszakíséréséről.
- Előzetes letartóztatás és szabadságvesztés esetén is lehetővé kell tenni a kapcsolattartást, ha azt gyámhivatali döntés alátámasztja.
- A gyermek és hozzátartozójának együttlétét zavartalan körülmények között kell biztosítani.
- A szakembereknek el kell fogadtatni a gondozott gyermekkel és hozzátartozójával az elengedhetetlen együttműködést az ellátást nyújtó személlyel, az ellátást nyújtó intézménnyel a kapcsolattartás során, illetve az intézmény házirendjének betartását.
- A levelezés, telefonkapcsolat biztosítása során a levéltitokhoz és a magántitokhoz való jogot figyelembe kell venni.
- Figyelemmel kell lenni a legmegfelelőbb kapcsolattartási forma, gyakoriság, mód kiválasztására annak függvényében, hogy mi a gyermek és szülő igénye, mi az elérendő cél.
- A kapcsolattartás lehetőségei közül a legfontosabb a személyes találkozás, mert ez támogatja leginkább a gyermek hazakerülését.
- A kapcsolattartás során folyamatosan tájékoztatni kell a hozzátartozót a gondozott gyermek neveléséről, fejlődéséről, a gyermeket érintő fontosabb eseményekről.
- A gyámnak ki kell kérnie a szülő véleményét a gondozott gyermek továbbtanulásának, életpályájának kijelölése előtt. A kapcsolattartásra jogosult szülővel éreztetni kell, hogy a gyermek sorsának rendezésében nélkülözhetetlen szerepe van.
- A gyámnak szükséges mérlegelni a gyerek egyéb szóba jöhető személyes kapcsolatait (pl.: távolabbi rokon, keresztszülő, iskolatársak, barátai, stb.), mert a gyermek társadalmi beilleszkedését elősegíti, ha minél szélesebb körben vannak kapcsolatai.

Adminisztráció

A szülői kapcsolattartás alakulásáról, a szülő együttműködéséről:

- a gyermekotthon rendszeresen, de legalább félévente írásban tájékoztatja a gyámhivatalt,
- a hivatásos gyám legalább félévente írásban tájékoztatja a gyámhivatalt,
- a nevelőszülő folyamatosan beszámol a szakszolgálatnak (nevelőszülői tanácsadó), hivatásos gyámnak, megkeresésre a gyámhivatalnak, amennyiben közvetlen kapcsolatot tart a hozzátartozóval.

Az ellátást nyújtó jelzi a gyámhivatalnak, ha a hozzátartozó a kapcsolattartás során hátrányosan befolyásolja a gyermek személyiségfejlődését, ha kapcsolattartási jogával visszaél a gyermek vagy az ellátást nyújtó sérelmére.

5.2.3 Családgondozás

Célja a gyermek vérszerinti családba történő visszahelyezése, mely minden esetben tervezetten, előkészítetten történik. A családgondozás alapja az egyéni elhelyezési terv.

Feladatok:

Gyermekjóléti szolgálat családgondozója

- A nevelésbe vétel során minden érintett szakember, de különösen a családgondozó segíti a családot, hogy alkalmassá váljon a gyermek visszafogadására.
- A családgondozó a gyermek befogadását követő két hónapon belül felkeresi a gyermeket gondozási helyén és felveszi a kapcsolatot a szakellátás szakembereivel.
- Amennyiben szükséges javasolja a kapcsolattartás formájának, helyszínének, időtartamának megváltoztatását.
- Munkájában azonos prioritást kell kapnia a családjukban élő gondozott gyermekeknek és a szakellátásban élő gyermekeknek.
- Együttműködik és folyamatosan kapcsolatot tart a gyermekotthon, a nevelőszülői hálózatot működtető és a szakszolgálat családgondozójával.
- A szülővel és a gyermekkel közösen megtervezi a hazakerülést követő teendőket.

/GYSZ-7 adatlap/

Gondozási hely családgondozója

- Legfontosabb feladata a család és a gyermek közötti kapcsolat elősegítése.
- A gyermek befogadását követő két hónapon belül felkeresi a szülőt, hozzátartozót és az esetgazda/esetfelelős gyermekjóléti szolgálatot.
- Elősegíti a gyermek és a család közötti egymás elfogadására irányuló kapcsolatot, amennyiben szükséges, javasolja a kapcsolattartás formájának, helyszínének, időtartamának megváltoztatását.
- A gyermeket felkészíti a családdal való találkozásra, szükség esetén a helyszínre kíséri, és részt vesz a találkozón.
- Ha a szülő nem jelentkezik, nem jelenik meg a találkozón, a lehető leghamarabb felkutatja az okot.
- A szülővel és a gyermekkel közösen, valamint a gyermekjóléti szolgálat családgondozójával együttműködve megtervezi a hazakerülést követő teendőket.

/GH-2 adatlap/

A gyámi gondozói tanácsadó a gyám munkáját segítő és ellenőrző szakember

- Folyamatosan segíti és ellenőrzi a gyám, a gondozó tevékenységét annak érdekében, hogy az egyéni gondozási-nevelési tervben

foglaltak végrehajtásra kerüljenek, valamint az egyéni elhelyezési terv megvalósuljon.

- Szükség szerinti rendszerességgel, de legalább kéthavonként egyszer a gondozási helyen találkozik a gyermekkel, a gyámmal és a gondozóval.
  - Tájékoztodik a családi kapcsolatok alakulásáról, a látogatás során szerzett tapasztalatait, a gyermek érdekében tett intézkedéseket írásban rögzíti.
  - Ő maga is tesz javaslatokat intézkedésre.
- /TESZ-3 adatlap/

A nevelőszülői tanácsadó

- folyamatosan segíti, és egyben szakmailag ellenőrzi a nevelőszülő munkáját.
  - A nevelőszülővel közösen elkészíti a gyermek egyéni gondozási-nevelési tervét.
  - Szükség szerint, de legalább háromhetenként meglátogatja a nevelőszülői családot, tájékoztodik a gyermek helyzetéről, fejlődéséről, a nevelőszülő gondozási tapasztalatairól, az esetleges problémákról, felkeresi a gyermek nevelési-oktatási intézményét.
  - Családgondozást végez.
  - A látogatásai során szerzett tapasztalatait, a javasol és megtett intézkedéseket írásban rögzíti.
- /TESZ-3 adatlap/

5.2.4 Utógondozás

A gyermek, illetve a fiatal felnőtt családi környezetbe való visszailleszkedésének, önálló élete megkezdésének elősegítése.

Az átmeneti vagy tartós nevelés megszűnése után – kivéve, ha a gyermeket örökbe fogadták – legalább egy év időtartamra a gyámhivatal elrendeli a gyermek és fiatal felnőtt utógondozását feltéve, ha a fiatal felnőtt maga is kéri. A gyermek utógondozását a gyermek lakóhelye szerinti gyermekjóléti szolgálat, a fiatal felnőtt utógondozását a gondozási hely vagy az Szt. hatálya alá tartozó fogyatékosok és pszichiátriai betegek otthonában elhelyezett gyermek esetében - a területi gyermekvédelmi szakszolgálat látja el.

Az utógondozás feladatainak ellátásába önkéntesek, társadalmi szervezetek, alapítványok és egyházi jogi személyek is bevonhatóak.

Feladatok

Gyámhivatal

- Az átmeneti vagy tartós nevelés megszűnése, megszüntetése esetén legalább 1 évi időtartamra elrendeli a gyermek, illetve – kérelme alapján – a fiatal felnőtt utógondozását.
- Az utógondozás a gyámhivatali határozatban megállapított időpontig, de legfeljebb a fiatal felnőtt 24. életévének, illetve felsőfokú iskola

nappali tagozatán tanulmányokat folytató, és ezen a jogcímen utógondozói ellátásban részesülő fiatal felnőtt esetében legfeljebb 25. életévének betöltéséig tart.

Gyermekjóléti szolgálat

- A családjába visszahelyezett gyermek utógondozását gyámhivatali határozat alapján látja el.
- Segíti a gyermek családjába történő visszailleszkedését, lakókörnyezetébe történő beilleszkedését, tanulmányai folytatását vagy az iskolai végzettségének, szakképzettségének megfelelő munkahely felkutatását.
- Együttműködik a gondozási hely és a szakszolgálat utógondozójával.
(Lásd bővebben: gyermekjóléti szolgáltatás protokollja)

Szakellátás

- Az otthont nyújtó ellátás keretében az átmeneti vagy tartós nevelés megszűnését követően a fiatal felnőtt családjába való sikeres visszailleszkedését, illetve önálló életének megkezdését segíti a gyámhivatali határozatban foglaltak szerint.
- A gondozás folyamatosságának biztosítása érdekében célszerű, ha a gondozott fiatal felnőtt utógondozását az a szakember végzi, aki korábban a családgondozói feladatokat ellátta.
- Együttműködik az utógondozott lakóhelye szerinti gyermekjóléti szolgálattal, felkutatja és bevonja az utógondozásba mindazokat a társadalmi szervezeteket és önkéntes segítőköt, akik az utógondozottat segíteni tudják.

Az utógondozó feladatai, ha az utógondozott visszakerül a családjába, vagy önálló életet kezd:

- figyelemmel kíséri, segíti a családba való beilleszkedést,
- segítséget nyújt az önálló életvitel kialakításában, kiemelten kezelve az önálló lakhatás megoldását,
- segíti az utógondozott képességeinek megfelelő közoktatási, szakképző, illetve felsőoktatási intézmény vagy munkahely kiválasztását és a felvétellel kapcsolatos teendőket,
- a jogszabályok által biztosított támogatási lehetőségek megismertetésével segíti a fiatal szociális gondjai megoldásában,
- konfliktushelyzetekben tanácsot ad, segítséget nyújt,
- szükség szerinti rendszerességgel, de legalább havonta egyszer felkeresi az utógondozottat és tájékozik körülményeiről, életvezetésének alakulásáról,
- legalább heti egy fogadónapon lehetőséget biztosít arra, hogy az utógondozott, problémái megbeszélésére felkereshesse,
- félévente, illetve a gyámhivatal felhívására szükség szerint és az utógondozás megszűntetésekor köteles tájékoztatás adni a gyámhivatalnak az utógondozás eredményéről.

Megszűnik az utógondozás:

- a fiatal felnőtt 24. életévének betöltésével,
- az utógondozói ellátás megszűnésével,
- az otthonteremtési támogatással való elszámolással.

A gyámhivatal megszünteti az utógondozást:

- ha a gyermek védelembe vétele, családbafogadása, ideiglenes hatályú elhelyezése, átmeneti vagy tartós nevelésbe vétele válik szükségessé,
- ha a fiatal felnőtt kéri, kivéve, ha utógondozói ellátásban vagy otthonteremtési támogatásban részesül,
- ha a fiatal felnőtt az utógondozóval önhibájából legalább három hónapja nem működik együtt.

5.2.5 Otthonteremtési támogatás

A gyámhivatal az utógondozást az otthonteremtési támogatás iránti kérelem előterjesztésekor elrendeli. Amennyiben a fiatal felnőtt a kérelem előterjesztésekor utógondozásban részesül, az utógondozás időtartamát meghosszabbítja az otthonteremtési támogatás elszámolásának időpontjáig. Elsősorban a fiatal felnőtt volt utógondozóját, ha ez nem lehetséges, akkor a fiatal felnőtt lakóhelye szerinti területi gyermekvédelmi szakszolgálat utógondozóját rendeli ki. Határozatában felhívja az utógondozás biztosítására köteles intézmény vezetőjét az utógondozó személyének, illetve az utógondozó személyében bekövetkező változás haladéktalan közlésére.

Kirendelt utógondozó:

- Segítséget nyújt a fiatal felnőttnek az otthonteremtési támogatás iránti kérelem elkészítéséhez és benyújtásához.
- A gyámhivatal megkeresésére véleményezi a fiatal felnőtt által benyújtott kérelemben foglaltak megvalósíthatóságát, valamint azt, hogy az igényelt támogatás és annak felhasználási módja tartós lakhatást nyújt-e a fiatal számára.
- A gyámhivatal megkeresésére javaslatot tesz a támogatás összegével való elszámolás módjára és időpontjára.
- A gyámhivatali határozatban foglaltak szerint együttműködik a fiatal felnőttel a támogatás összegének célszerű felhasználásában, és erről tájékoztatja a fiatalot.
- Félévente, illetve a gyámhivatal felhívására szükség szerint és az utógondozás megszüntetésekor köteles tájékoztatást adni a gyámhivatalnak az utógondozás eredményéről.

A fiatal felnőtt sikeres utógondozását elősegítő tényezők

- A nagykorúvá váló fiatal időben történő tájékoztatása arról, hogy az önjogúvá válását követően milyen tartamú intézményi segítségnyújtási alternatívákkal élhet, milyen jogokkal,

lehetőségekkel és kötelezettségekkel számolhat, s mit kell tennie konkrétan, hogy valamely támogatási formát igénybe vehesse.

- Az utógondozottal foglalkozó szakemberek állandó támogatása, jelenléte, elérhetősége. A nagykorúvá válás folyamatában a fiatal számára addig ismeretlen élethelyzetbe kerül, melynek során intenzív szociális, pszichológiai megsegítésre van szüksége.
- A fiatal felnőtt következetes élethelyzetének felismerése, saját értékeinek, érdekeinek azonosítása, céljai megfogalmazása, jövőképeének tudatos kialakítása.
- A fiatal felnőttre vonatkozó feladatkijelölések kölcsönösen elfogadható vállalása, önálló erőfeszítésre készítése. Az utógondozott aktív szerepvállalásra készítése az utógondozás folyamatában, az öngondoskodáson alapuló életvitel szabályainak és szokásainak rögzítése.
- A fiatal felnőtt ösztönzése a folyamatos takarékoskodásra, pénzvagyonának gyarapítására.
- Megfelelő tájékoztatás a helyi szociális ellátórendszer szolgáltatásairól, az állami és non-profit szervezetek elérhetőségéről, a létező ellátásokról, szolgáltatásokról, juttatásokról.
- Az utógondozási folyamat megtervezése, kivitelezése, értékelése, majd lezárása az érintett szakemberek folyamatos munkakapcsolata egyeztető megbeszélések, konzultációk gyakori beiktatásával.
- Az utógondozó esetleírásban dokumentálja az esetvezetés céljait, vállalásait, menetét, eseményeit, problémáit, eredményeit és a segítő kapcsolat lezárásának folyamatát.

5.2.6 A szakemberek együttműködése, javasolt szolgáltatások

A gondozási hely folyamatos munkakapcsolatban áll a gyermekjóléti szolgálattal és vele összehangolt feladatmegosztásban végzi a család támogatását, a gyermek hazagondozását. A gondozási hely rendszeresen és minden rendkívüli esetben egyeztet az illetékes gyámhivatallal a gyermek családi kapcsolati viszonyainak és személyiségfejlődésének alakulásáról. A hazagondozás alapjait az egyéni elhelyezési terv rögzíti, a gondozási hely bekapcsolódása a család megsegítésébe azonban már a gyermek beutalását megelőző alapellátás során megalkotott koncepció megvalósulásához járul hozzá, ahogy minden későbbi segítő beavatkozás is. A gyerekről, családról tudható nevelésbe vételt megelőző információkat, ismereteket, tapasztalatokat, családgondozói eredményeket kiinduló támpontként hasznosítják a gondozási hely szakemberei.

Javasolt szolgáltatások

Az *esetkonferencián* lehetőség szerint jelen van minden olyan szakember, aki a gyermek helyzetének rendezésében érdekelt együttdolgozó személy.

A gyermek – ha kora és belátási képessége indokolja – a szülők, hozzátartozók és a gyermekkel kapcsolatban álló külső szakemberek, szakértők.

A *családterápia* során képzett szakember segíti a családtagokat a közös elemzésben, a krízist előidéző okok megértésében, közösen gyűjtenek alternatívákat, kezelési lehetőségeket. Megfogalmazzák a konkrét feladatokat, személyes teendőket, a lehetséges segítségnyújtási formákat, szolgáltatásokat.

5.3. Személyi feltételek

- gyermekjóléti szolgáltatás családgondozója,
- gyermekotthon, vagy nevelőszülői hálózat családgondozója,
- területi gyermekvédelmi szakszolgálat családgondozója,
- gyámi gondozói tanácsadó,
- nevelőszülői tanácsadó,
- egyéb közreműködő szakemberek.

A segítő szakemberek szakmai személyiségének karbantartásához, fejlesztéséhez a munkáltatónak biztosítania kell a szükséges szakmai támogató szolgáltatásokat (szupervízió, esetmegbeszélés, kiégés elleni tréning). A szükséges szakmai támogató szolgáltatásokat külön szakmai-módszertani ajánlás tartalmazza.

5.4. Kompetenciák

Alábbi táblázatunk azokat az alapszintű feltételeket, kompetenciákat tünteti fel, melyeknek hiánya, vagy az attól való eltérés a gyakorlatban valamilyen működészavarhoz vezet. Ezek a diszfunkciók nemcsak a családban, hanem a gyermekvédelmi rendszerben is megjelenhetnek.

gyermek	<ul style="list-style-type: none"> - jogok, kötelezettségek életkornak, érettségnek megfelelő szintű ismerete; - szociális kompetenciák életkornak megfelelő szintű birtoklása; - <i>életkortól függően kiemelten fontos az együttműködési készség és a segítség elfogadására törekvés;</i>
szülő, vérszerinti család	<ul style="list-style-type: none"> - jogok, kötelezettségek ismerete, gyakorlása; - felelősség felismerése-vállalása, gyakorlása az adott szülői, rokoni szerepkörben; - szociális kompetenciák birtoklása;

	<ul style="list-style-type: none"> - együttműködési készség; - ezen kompetenciák valamelyikének hiányában el sem kezdődhet a hazagondozás
család	támogató háttér; mobilizálható erőforrások biztosítása;
gyermekjóléti szolgálat gyermekvédelmi szakszolgálat gondozási helyek gyámhivatal egyéb közreműködő szakemberek	szakemberek részéről elvárható személyes kompetenciák: <ul style="list-style-type: none"> - önállóság, segítő attitűd, helyzetfelismerési képesség, problémamegoldó képesség, döntésképeség, objektivitás együttműködési készség, szakmai képzettség; <ul style="list-style-type: none"> - kommunikációs technikák ismerete; - számítógép felhasználói szintű kezelése; - jogszabályok ismerete, alkalmazni tudása

5.5. Tárgyi feltételek

A hazagondozás szempontjából a legfontosabbak az alábbiak:

A gyermek és családja részére

- A kapcsolattartás helyszíne könnyen megközelíthető legyen a szülő számára.
- A gyermek-szülő kapcsolattartás intim légkörének megteremtéséhez ún. vendégszoba létrehozása, amely kialakításával, berendezésével, felszereltségével elősegíti a kapcsolattartást.. A kapcsolattartó helyiségnek szeparáltnak kell lennie, tisztának, természetes megvilágítással kell rendelkeznie, továbbá kényelmes bútorokkal berendezve, szükséges beszélgető sarkok kialakítása, továbbá olyan dekorációt kell biztosítani, amely a zaklatott lelkiállapot megnyugvását is eredményezheti, fontos, hogy legyenek könyvek, újságok, játékok is a helyiségben, valamint növények.
- Foglalkoztató helyiség, a tartalmas szabadidő eltöltés kialakításához.
- Számítógép, internet kapcsolat, telefon, levélpapír, boríték, bélyeg a kapcsolattartáshoz.

A szakemberek részére

- Jól felszerelt (számítógép, internet, nyomtató, telefon, irodaszerek, nyomtatványok) iroda. Területi munkavégzéshez mobiltelefon használat.

- Naprakész jogszabálytár, szakirodalom (könyvek, folyóiratok, jegyzetek, módszertani ajánlások, szakmai szabályozók).
- Adatbázis a társintézmények elérhetőségéről.
- Indokolt esetben a munkavégzés szükségességéhez igazított munkaidő alkalmazása.
- A területi munkavégzéshez közlekedési eszköz, a közlekedés árának megtérítése, saját gépjármű használatának engedélyezése.
- Munkaruha biztosítása.
- Orvosi ellátás, szűrővizsgálatokon történő részvétel, védőoltások ingyenes igénybevétele (esetleges fertőzések miatt).

6. Indikátorok

Meghatározás (tevékenység)	Indikátor (hogyan)	Forrás (adat)
1. A folyamat tervezése	Javaslatok száma (a kapcsolattartás szabályozására)/egyéni elhelyezési tervek száma	Egyéni elhelyezési terv, nevelésbe vételi határozat Egyéni gondozási-nevelési terv
2. Együttműködés a szakemberek között	Kapcsolatfelvételek száma/év	Családgondozási adatlap
3. Együttműködés a szakemberek között	gyermekszám/konzultációk, esetkonferenciák, szakmai megbeszélések száma	emlékeztető, jegyzőkönyv
4. Kapcsolattartás a gyermek és a családja között (Családgondozás)	kapcsolattartás száma/gyermek/hó	Családgondozási adatlap csoportnapló
5. Tájékoztatás a gyámhivatal számára	Tájékoztatók száma/gyermek száma	Tájékoztatók a gyermek iratanyagában
6. Felülvizsgálat	Megszüntetési javaslatok száma/felülvizsgálatok száma	Felülvizsgálati jegyzőkönyv
7. Felülvizsgálat	Módosított kapcsolattartások száma/felülvizsgálatok száma	Felülvizsgálati jegyzőkönyv Egyéni elhelyezési terv
8. Nevelésbe vétel megszüntetése	Megszüntető határozatok száma/gyermek száma	Megszüntető határozat
9. Utógondozás	Utógondozói tájékoztatók száma/gyermekek vagy fiatal felnőttek száma	Utógondozást elrendelő határozat

		Utógondozói tájékoztató
10. Otthonteremtési támogatás	Otthonteremtési támogatások száma/fiatal felnőttek száma	Gyámhivatali határozat

7. Ellenőrző lista a protokollok megvalósításához

- A gyermekjóléti szolgálat kapcsolatfelvétele a gondozási hellyel.
- Családgondozás minősége a nevelésbe vétel ideje alatt.
- A szakemberek feladatainak pontos meghatározása, időhatárok, kompetenciahatárok felállítása.
- A gyermekjóléti szolgálat, a gondozási hely, a szakszolgálat vezeti és küldi egymásnak a megfelelő adatlapokat.
- A szülő szerepvállalásra készítése a gondozás során.
- A gondozási hely elkészíti az egyéni gondozási nevelési tervet, megtervezi a kapcsolattartást, biztosítja a családgondozást.
- A kapcsolattartás formája, rendszeressége valóban a hazagondozást szolgálja.
- A gondozási hely családgondozója elősegíti a gyermek és családja kapcsolattartását.
- A gyámi gondozói tanácsadó, a nevelőszülői tanácsadó tájékozódik a családi kapcsolatok alakulásáról, tapasztalatait írásban rögzíti.
- A gyámhivatal beszerzi az átmeneti nevelésbe vétel megszüntetéséhez szükséges javaslatokat.
- A gyámhivatal csak abban az esetben kéri szakértői bizottság vagy szakértő véleményét, amennyiben a döntéshez különleges szakértelem szükséges.
- Az adatlap rendszer kitöltője megfelelő mennyiségű és minőségű információt továbbított a gyámhivatalnak ahhoz, hogy a gyermek nevelésének megszüntetéséről dönten tudjon.
- A gyermeknek és szüleinek a gondozása az egyéni elhelyezési tervben meghatározott feladatoknak megfelelően zajlik.
- A szülő-gyermek kapcsolattartás szabályozásához, újraszabályozásához (formájának, gyakoriságának, időtartamának, helyszínének, stb. meghatározásához) megbízható információval rendelkezik a gyermek gondozási helyének, illetve a szülők tartózkodási helye szerinti gyermekjóléti szolgálatnak a családgondozója.

8. Mellékletek

8.1. Szakirodalom

- Dr. Dobosné Vörös E. - Józsa V. 2007. A gyermekotthoni ellátás standard. Vitaanyag. SZMI. Budapest.
- Fajcsiné Sándor Andrea - Mihály Blanka - Sidlovics Ferenc 2007. Gyermekek átmeneti gondozása. Irányelvek. SZMI. Budapest.
- Pálócziné Asztalos Ildikó – Petromán Anikó 2009. A hazagondozást hátráltató, illetve segítő tényezők vizsgálata. Műhelymunka. Hajdúnánás.

8.2. Jogszabályok

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény

9.§ (1) g, h, i, 34. §, 39.§ (5), 53.§, 63. §, 70. §, 71. §, 79. §, 81. §, 84. §, 85. §, 92. §

15/1998. (IV. 30.) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről

23. §, 75. § - 82. §, 24. §, 83. - 85. §, 87. - 89. §, 90. §, 91. §, 120. §, 150. §, 151. §, 153. §

149/1997. (IX. 10) Kormányrendelet a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról

27-28. §, 92. §, 93. §, 94. §, 109. §, 110. §, 121. §, 122. §, 127. §

331/2006. (XII. 23.) Kormányrendelet a gyermekvédelmi és gyámügyi feladat- és hatáskörök ellátásáról, valamint a gyámhatóság szervezetéről és illetékességéről

4. §

A házasságról, a családról és a gyámságról szóló 1952. évi IV. törvény
48. § (3), 89-90. §, 92. § (3).

9. Fogalommagyarázatok

A protokollban szereplő fogalmak magyarázatait a Módszertani Gyermekjóléti Szolgálatok Országos Egyesülete által készített és kiadott Fogalomtár tartalmazza (www.mogyesz.hu).

10. Jogszabály-változtatási javaslatok

1. Az NM rendelet 87.§ (2) bekezdés a) pontjában foglalt „legfeljebb 2 napra történő elvitelnek” a folyamatos kapcsolattartás időtartamaként való meghatározása ellentétes az A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény és a 149/1997. (IX. 10) Kormányrendelet a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szabályaival, melyek időbeli korlátot nem tartalmaznak.

Javaslat: a jogszabályi ellentmondást rendezni kell.

2. Meg kell teremteni a jogszabályi feltételeket ahhoz, hogy a segítő szakemberek folyamatos szakmai támogató szolgáltatásokat kapjanak szakmai személyiségük karbantartása és a jó minőségű munkavégzés érdekében.